

WIECZÓR PAMIĘCI ŻYDÓW W RADOMSKU

W niedzielę 7 października 2012r. w Muzeum Regionalnym im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku odbył się Wieczór Pamięci Żydów Radomszczań w 70-tą rocznicę zbrodniczej likwidacji getta przez niemieckich nazistów ph. „ A mury milczą... i tak pozostanie”.

Podczas spotkania odbyła się promocja wydania okolicznościowego na temat życia codziennego Żydów z udziałem przedstawiciela Muzeum Żydów w Warszawie, prezentacja filmu „Miriam” Kuby Choróbskiego i zdjęć Marcina Kwarty prezesa Towarzystwa Fotograficznego im. Edmunda Osterloff'a w Radomsku oraz program poetycko - muzyczny na podstawie tekstu Mirosława Kaliszczaka w wykonaniu Anity Pawlak - Zygmety i Anny Dębskiej - Molendy z córką Marysią.

W Muzeum można otrzymać wydanie okolicznościowe "A mury milczą... i tak pozostanie" (egzemplarz bezpłatny). Podstawowym celem działalności każdego muzeum jest gromadzenie oraz trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, a także informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów. Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku od dłuższego czasu stara się powoli, ale skutecznie, zasypywać „wyrwy”, jakie istnieją w wiedzy o historii radomszczańskich Żydów. Ukazało się już kilka publikacji na ten temat. Przedstawiają one przede wszystkim czasy II wojny światowej, Holokaustu i opisują getta tworzone przez administrację hitlerowską zaledwie po kilku miesiącach od wkroczenia okupanta na ziemie polskie.

Radomszczańskie getto jako drugie w Polsce - po getcie w Piotrkowie Trybunalskim - powstało w grudniu 1939r. Jego likwidacja nastąpiła w początkach października 1942 r, chociaż ostatecznie i powszechnie przyjęty termin to styczeń 1943 r, kiedy nazisci zarządzili ostatni zorganizowany transport Żydów do Treblinki. Na początku lutego próbowali jeszcze „ oczyścić” radomszczańską społeczność z tych, którym udało się ukryć. Ów „ zabieg” odbywał się na pobliskim cmentarzu żydowskim, gdzie z zimną krwią zabijano rozebranych do naga Żydów, ustawiając ich na skraju wykopanego wcześniej dołu.

W pracy „ A mury milczą... i tak pozostanie”, którą polecam wszystkim zainteresowanym historią radomszczańskiej społeczności żydowskiej, redaktor Maciej Ziemiński - badacz tradycji, kultury oraz historii radomszczańskich Żydów, a także autor wielu publikacji na ten temat - przedstawia zarys historii Żydów polskich ze szczególnym uwzględnieniem genezy powstawania skupisk żydowskich, które dały początki gettom. Z kolei pani Agnieszka Misiak, absolwentka Instytutu Historycznego Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, prezentuje studium „ Życie codzienne w getcie radomszczańskim 1939 - 1943”. Jest to praca licencjacka, napisana pod kierunkiem dr hab. Bożeny Szaynok w 2012 r. To pierwsza próba pokazania warunków życia, na jakie skazani zostali Żydzi - radomszczanie i inni, przetransportowani z różnych stron kraju, obywatele wyznania mojżeszowego. Autorka swoje przemyślenia i wnioski oparła o materiały źródłowe otrzymane od/ pozostawione przez radomszczańskich Żydów, którzy uniknęli śmierci i przeżyli Holokaust.

Cieszy fakt, że coraz więcej osób, szczególnie młodych, wykazuje zainteresowanie historią, kulturą i tradycją żydowską. Pragnę serdecznie podziękować wszystkim pasjonatom historii naszego miasta, którzy przystąpili do projektu upamiętniającego 70. rocznicę likwidacji getta przez niemieckich zbrodniarzy hitlerowskich i zaistnieli na łamach tego okolicznościowego wydania. Dziękuje Panu

Marcinowi Kwarcie za piękne fotografie, Panu Mirosławowi Kaliszczałowi za utwór poetycki poświęcony Żydom - radomszczanom oraz Pani Monice Bednarczyk - Bojdo, redaktor naczelnej tygodnika „ Między Stronami”, za opiekę medialną nad projektem. Krzysztof Zygm Dyrektor Muzeum Regionalnego im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku

Alina Wilkoszewska